

HÖGSBY
K O M M U N

*Service- och varuförsörjningsplan
2010-2013*

1. Lägesbeskrivning

1.1 Allmänt om Högsby

Högsby kommun ligger mitt i Kalmar län. Avståndet till Kalmar är sju mil, till Växjö nio mil och till Stockholm, Göteborg och Malmö ca 30 mil.

Kommunen har en tämligen stor yta, i runda tal ca 800 km², som dock är glest befolkad. Man brukar räkna att Högsby kommun har sju tätorter – Högsby, Berga, Fågelfors, Fagerhult, Grönskåra, Ruda och Långemåla. I samtliga av dessa orter, förutom Grönskåra och Långemåla, finns skolor för låg- och mellanstadiet.

Tills för en kort tid sedan fanns också en livsmedelsbutik i varje ort. I slutet på augusti lades dock Coop Konsum i Ruda ned och alldeles nyligen lades även butiken i Allgunnen ned. Situationen i Ruda kommer emellertid att inom en relativt snar framtid få en lösning, då privata entreprenörer håller på att etablera en livsmedelsbutik i anslutning till drivmedelsstationen i Ruda.

1.2 Var finns kommunens offentliga och kommersiella service?

Lokaliseringen av dagligvarubutiker, drivmedelsstationer, barnomsorg, skolor, äldreboenden, distriktssköterskor, vårdcentraler, sjukhus, post, systembolag, apotek med ombud i kommunen framgår av tabellen nedan.

	Högsby	Berga	Fågelfors	Fagerhult	Ruda	Grönskåra	Långemåla
Apoteksvaror	x	x	x	x		x	x
Barnomsorg	x	x	x	x	x		x
Dagligvaror	x	x	x	x	x	x	x
Distriktssköterska	x	x	x	x	x		
Drivmedel	x		x		x	x	
Post (paket)	x	x	x		x		x
Skola	x	x	x	x	x		
Systembolagsvaror	x	x		x		x	
Vårdcentral	x						
Äldreboende	x			x			
Kontantuttag (avtal med Högsby Sparbank)	x	x	x	x		x	x

Not: Tabell 1

1.3 Kommunens strategi för utveckling och fysisk planering

Vi skall få ett tryggare, öppnare och mer tolerant samhälle där företagsamheten ökar och människor vågar förverkliga sina drömmar och livsprojekt. Vi skall bli den gröna kommunen som brukar utan att förbruka och som satsar på miljödriven teknik och förnyelsebara energislag. Vi ska visa öppenhet för och vara en aktiv part i gränsöverskridande samverkan av olika slag.

Arbetet med att utveckla kommunen ska präglas av enighet och samverkan samt ha fokus på möjligheterna. Enighet i det grundläggande arbetet är viktigt, men vi måste också ta vara på olikheter för att föra utvecklingen framåt. Samverkan innebär att fler aktörer inbjuds och får

möjlighet att delta i förändringsarbetet. Alla ska känna att de omfattas av arbetet att forma kommunens framtid. Fokus ska vara på att se möjligheterna istället för att identifiera problem och hinder.

Högsby kommun ska erbjuda:

- Ett bra och varierat boende med en väl fungerande service i hela kommunen
- Ett utvecklat företagsklimat som ger bra förutsättningar för livskraftiga företag, företagare och entreprenörer
- God utbildningsservice med attraktiva utbildningar och ett positivt förhållningssätt till företagande
- Kommunikationer som ger utrymme för flexibelt arbetsliv och en god miljö
- Väl fungerande lokal service i alla delar av kommunen
- Ett varierat föreningsliv

(Policy för Högsby kommun – Möjligheternas kommun)

1.4 Allmänna utvecklingstendenser inom handel och övrig service

Kraven från Livsmedelsverket och andra myndigheter ökar stadigt. Det ställs allt större krav på lokaler, varor och personal. Kraven är ungefär desamma för små butiker som för stora, vilket innebär behov av ökad omsättning, även i de mindre butikerna, för att klara nödvändiga investeringar. Konkurrensen från stormarknader (ICA Maxi, Coop Forum och City Gross), men också lågprisbutiker (Netto och Lidl) i kringliggande och större orter kan också vara kännbar för Högsby kommuns närbutiker.

Den minskade befolkningen i kommunen innebär med nödvändighet att butikernas kundunderlag minskar. Befintliga butiker kan få svårt att nå tillräcklig omsättning för en rimlig lönsamhet. Särskilt problematiskt blir detta vid generationsskiften om en ny handlare ska ta över en befintlig butik.

Att driva butiker i mindre orter kräver mycket arbete och stor fantasi av ägarna. Kombinationer med andra sätt att skaffa inkomster blir ofta nödvändiga – det kan behövas flera ben att stå på. Även om kommunen enligt gällande upphandlingsregler varken ska eller får gynna enskilda företag, ska kommunen alltid se till att lokala handlare i så stor utsträckning som möjligt får möjlighet att vara med och lämna offerter.

När det gäller annan typ av service, både kommersiell och offentlig, har trenden under ett antal år varit starkt centralistisk. Flera statliga myndigheter har centraliserat sina verksamheter och avvecklat sina lokala representationer (t ex Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan), ofta med förväntningen att verksamheten härigenom effektiviseras.

I den kommunala verksamheten är det främst skolan som direkt påverkas av det minskade befolkningsunderlaget.

2 Analys

2.1 Butikernas tillstånd och utvecklingsförutsättningar

Det har vid denna revidering av service- och varuförsörjningsplanen inte gjorts någon ny butiksanalys, varför istället en hänvisning till tidigare service- och varuförsörjningsplan 2007-2010 och bilagan ”Supplement med butiksanalyser” gjord av John Nilsson, Föreningen Landsbygdshandels Främjande (FLF) är på sin plats. Förutsättningarna för de orter (Berga, Ruda, Fågelfors, Fagerhult och Grönskåra) som besöktes i samband med tidigare nämnda analys har inte nämnvärt förändrats, dock med ett undantag för Ruda, där Coop Konsum tidigare i år lades ner. En ny butik är emellertid på väg att inom kort se dagens ljus i Ruda och kommer då att ligga i anslutning till befintlig drivmedelsstation.

2.2 Kopplingar mellan kommersiell service och offentlig service

Skola, butik och drivmedelsstation är tre servicefunktioner som betyder mycket för en liten orters attraktivitet. Läggs skolan ner uppfattas detta ofta som mycket negativt och risken är då också stor för att annan service försvinner. I samband med den tidigare genomförda analysen framkom också betydelsen av den offentliga servicen i samtliga besökta orter, vilket är en realitet även idag. Kommersiell och offentlig service går alltid hand i hand. Faller det ena så faller nästan alltid det andra.

Kommunen och Regionförbundet stödjer aktivt livsmedelsbutikerna genom att betala ut en ersättning till butikerna förutsatt att man har ett avtal med kommunen om hemsändning av varor till pensionärer och funktionshindrade. Högsby kommun har avtal med flertalet av dagligvaruhandlarna och hemsändning av varor till de nämnda grupperna.

2.3 Konsekvens av nedläggning/förbättring av befintlig/nyetablerad service

I tidigare genomförda butiksanalys (”Supplement med butiksanalyser”, 2007) gjordes även en enklare ekonomisk konsekvensanalys av en butiksnedläggning på respektive ort (se ovan). Analysen är till viss del inaktuell, vilket framförallt beror på en befolkningsminskning (minskat antal hushåll i upptagningsområdet) och stigande priser. Statistik ger bara en ögonblicksbild av kontexten vid en specifik tidpunkt, men analysen som sådan kan ändå ge oss en förståelse för den presumtiva ekonomiska utvecklingen vid en eventuell nedläggning.

2.4 Sammanfattning av analysen

Under flera år har konsumenternas köpvanor förändrats i snabb takt. Man blir allt mer rörlig p.g.a. ökat bilinnehav samt det finns större valmöjligheter av butiker såsom stormarknader, köpcentra och lågprisbutiker. Detta har inte helt oväntat också drabbat landsbygden hårt.

I Högsby kommun har framförallt de senaste årens utveckling i Oskarshamn och Kalmar inverkat på konsumenternas köpbeteende, vilket inte minst påverkat de mindre butikernas omsättning. Även Coop Konsum och ICA i Högsby har under de senaste åren gjort nyinvesteringar och satsat stort, vilket också haft en viss inverkan på de mindre butikernas marknadsandelar i Högsby kommun.

Generellt sett kan man se en förvånansvärd positivitet och framåtanda hos handlarna på landsbygden, trots de hårda villkor man lever under. Bedömningen är att flertalet av de handlare som har klarat sig hittills, också kommer att fortsätta under överskådlig tid framöver.

Gemensamt för de tidigare undersökta butikerna i kommunen är att de är ortens sista butik, och denna fyller en stor samhällsfunktion som bör upprätthållas och helst utvecklas.

Framtiden är (om än i dagsläget tillfredsställande) något oviss. Befolkningsunderlaget för butikerna i kommunen har under många år sjunkit och trenden ser för närvarande inte ljus ut, vilket givetvis också påverkar butikernas lönsamhet och deras möjlighet till att i framtiden kunna "bära" sin service av dagligvaror. Kontentan av detta blir följaktligen att det är oerhört viktigt att kontinuerligt följa utvecklingen, uppdatera serviceplanen och vidta möjliga åtgärder – allt med syftet och målet att "*Högsby kommuns invånare ska erbjudas ett bra och varierat boende (permanent och/eller fritid) med en väl fungerande service*".

(Policy för Högsby kommun – Möjligheternas kommun)

Butikerna i Berga och Fågelfors tillhör Konsumentföreningen i Oskarshamn med omnejd, varför en kontinuerlig dialog med Konsumentföreningen i Oskarshamn är av stor vikt för att i ett så tidigt skede som möjligt kunna verka förebyggande och förhindra eventuella nedläggningar av dessa butiker (se utvecklingen i Ruda).

Butikerna i Fagerhult och Grönskåra är ICA-butiker, vilket gör framtiden för dessa något mer komplicerad. På kort sikt är det inga problem, men allt högre krav från ICA centralt ställer större krav på såväl handlarnas lokaler som deras omsättning. Det har också förts diskussioner med såväl de bägge ICA-butikerna som samhällsföreningar och byalag i trakten om en presumtiv nyetablering utmed Riksväg 37 i form av en ny butik och drivmedelsstation. En sådan etablering skulle då täcka upp det lokala servicebehovet för såväl Fagerhult som Grönskåra och Björkshult, men ligger dock (om möjligt) ett par år fram i tiden.

Butiken i Långemåla ingår i kedjan Handlar'n som ägs av Axfood Närlivs AB enligt vilka; *Servicehandeln fyller en viktig funktion i samhället, vi erbjuder tillgänglighet och närhet på både varor och tjänster, såväl i citykärnan som på landsbygden, och i många fall fungerar även den lokala butiken som en social mötesplats.*

I likhet med ICA butikerna ägs och drivs butiken i Långemåla av privata entreprenörer, dock ställer inte Handlar'n samma krav som ICA ifråga om omsättning. Det är givetvis också viktigt att ha en kontinuerlig dialog med butiken i Långemåla för att om möjligt stödja dem.

Slutligen kan det vara värt att påpeka följande:

- Ortsbor/konsumenter är de som ytterst bestämmer över butikens framtid genom att utnyttja butikens service och förbli köptrogna
- Bevarande av befintlig offentlig service är en stark påverkansfaktor för butikernas fortlevnad och framtid
- Lokal upphandling kan många gånger ge landsbygdsbutiker avgörande hjälp och bidra till bevarandet av den lokala servicen på orten

3 Åtgärdsdiskussion

3.1 Offentlig upphandling

Offentlig upphandling är inköp som görs av stat, kommun och landsting. Hittills har denna upphandling fokuserat på två faktorer, pris och kvalitet. Under senare år har ett ökande intresse för att vidga perspektiven i upphandlingen växt fram och därmed även viljan att beakta aspekter som miljömässiga och social hänsyn.

För många butiker skulle möjligheten att få leverera till kommunen och andra offentliga aktörer vara ett mycket värdefullt tillskott. Det har tidigare varit svårt att förena lokal handel med de krav som LOU – Lagen om offentlig upphandling, ställer, men man har under de senaste åren visat att det är möjligt att, t ex har Arvika kommun utvecklat Arvikamodellen och Sigtuna och Sollefteå kommuner har via projekt med stöd från Tillväxtverket tittat på hur små- och medelstora företag kan stärka sina affärsmöjligheter på den offentliga marknaden.

Slutsats: Högsby kommun bör i så stor utsträckning som möjligt undersöka möjligheten att anpassa den offentliga upphandlingen så att lokala företagare ges möjlighet att aktivt delta i av kommunen aviserade upphandlingar.

3.2 Möjligheter inom den fysiska planeringen

Kommunens översiktsplan (ÖP) är ett viktigt instrument som har följande syften:

- Att vara ett politiskt handlingsprogram
- Att utgöra underlag för detaljplaner
- Att utgöra underlag för beslut i kommunala nämnder, styrelser och bolag
- Att ge information om kommunen och de förändringar som planeras

När det gäller handeln bör kommunen i planen redovisa sina ambitioner och möjligheter, visa på var kommunen har sin handel idag samt var man kan tänka sig framtida etableringar. I översiktsplanen bör kommunen även ta ställning till den kommunala servicen på landsbygden. En levande landsbygd är en förutsättning för en god utveckling i alla kommuner.

I en översiktsplan bör man se mer övergripande, inte bara inom den egna kommunen, utan även det som gäller de mellankommunala intressena, där handeln kan vara en viktig del.

Översiktsplanen ska ses över under varje mandatperiod för att eventuellt revideras eller för ett aktualitetsbeslut.

Slutsats: Servicebegreppet inkluderas i kommunens översiktsplanering, d v s det ska finnas en samstämmighet i målbeskrivning och övriga skrivningar mellan denna plan och ÖP.

3.3 Diskussion/samspel mellan verksamheter

Det finns ingen absolut modell för hur en kommun ska organiseras. Verksamheternas namn och utformning, antal enheter och aktivitetsområden skiljer sig mellan olika kommuner. Med utökade kontakter och möjligheter till samspel mellan verksamheter ökar chanserna till förståelse för andras funktion och för gemensamma lösningar.

Verksamheternas uppgifter, mandat mm bestäms inom varje kommun. Om man därtill beaktar att varje enhet har sin egen budget, att varje krona i denna är viktig, att personal och resurser

är knappa, så kan vi skönja en förståelse för varför det är så svårt med samordning över verksamhetsområden.

Betänk dock att service från kommunen täcks in av flera verksamhetsområden och i ett långsiktigt perspektiv är det mer effektivt och lönsamt att tänka utifrån ett helhetsperspektiv, där kommunen sammantaget lämnar bästa möjliga service till medborgarna till lägsta möjliga kostnad. Det är olika verksamheter, men många gånger med liknande problem och således också möjlighet till samordningslösningar. Det finns beröringspunkter mellan t ex barnomsorg och äldreomsorg. Genom att företrädare från de olika verksamheterna träffas och informerar/diskuterar sina verksamheter ökar förståelsen sinsemellan för respektive verksamhet, vilket också underlättar för framtida samarbeten.

Slutsats: Träffar bör organiseras med tjänstemän från olika verksamheter för att skapa kontaktytor som ökar insikt i varandras respektive funktioner.

3.4 Kompetensutveckling av aktörer inom servicesektorn

För tillhandahållande av service kan det finnas behov av kompetensutveckling inom t ex prissättning, marknadsföring, bokföring, bemötande och service mm. Kompetensutveckling görs med fördel i grupp, där man samtidigt bygger kunskap och byter erfarenheter. Uppbyggnad av kunskap och kompetens stärker aktörens förmåga att erbjuda service av god kvalitet (en stark konkurrensfaktor) och kan med stor sannolikhet bidra till att trygga servicens fortlevnad.

Bl a har Länsstyrelsen möjlighet att via Landsbygdsprogrammet (2007-2013) stödja kompetensutvecklingsinsatser. Landsbygdsprogrammet är uppdelat i Företagsstöd (stöd till enskilda företag) och Projektstöd (stöd till allmän generell nytta för fler, personer, företag eller organisationer) och inom bägge dessa finns möjlighet till stöd för kompetensutveckling, information och kunskapsspridning. Kriterierna som ligger till grund för att beviljas detta stöd och som projekt aktiviteterna ska leverera är bl a:

- Kompetensutvecklingsinsatser som stärker förutsättningarna för företagsutveckling och sysselsättning
- Kompetensutvecklingsinsatser som har en tydlig positiv effekt på landsbygdens jämställdhet, integrationsarbete, samverkan för ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt ungdomars möjlighet till arbete och företagande på landsbygden

Även kommunen har möjlighet att stödja/initiera kompetensutvecklingsprojekt av lokala servicelämnare.

Slutsats: Kompetensutveckling för kommunens servicelämnare bör ordnas så att man ökar möjligheten att bedriva och erbjuda en lönsam service av god kvalitet.

3.5 Landsbygdsmentorernas tjänsteutbud

Organisationen Landsbygdsmentorerna är en ekonomisk förening som bildades av mentorer sedan Landsbygdsservice (FLF) beslutade att avveckla sin verksamhet och avsluta alla pågående projekt. Organisationens målsättning är att arbeta med kompetensutveckling och rådgivning för att hjälpa till att bevara butiken, drivmedelsförsäljning samt övrig service på orten. Landsbygdsmentorerna är fristående och är inte knutna till någon kedja eller annan intressent. För ytterligare information se Landsbygdsmentorernas hemsida: www.landsbygdsmentorerna.se

Slutsats: En kontinuerlig dialog med befintliga butiks innehavare bör upprätthållas för att kunna ta del av befintliga och från butikerna efterfrågade tjänster.

3.6 Alternativa driftsformer för service

Butiker i glesbygd har ofta lönsamhetsproblem, vanligen p.g.a. vikande kundunderlag. Inte sällan är dessutom butiksägaren till åren kommen och lokalerna slitna. Ett generationsskifte med dessa förutsättningar är mycket svårt att åstadkomma. För små orters fortlevnad är å andra sidan butiken, i likhet med skolan, en viktig livsnerv. För att värna om dagligvarubutiken på småorterna måste alla goda krafter samverka – även de offentliga.

Det förekommer allt oftare att landsbygdsbutiker drivs som personalkooperativ, t ex skulle en samhällsförening kunna driva en butik genom bildandet av en ekonomisk förening, då har man inte minst också ett kundunderlag.

”Den varulösa butiken” där man beställer via Internet och får varorna hemsända är en variant – se t ex Mataffären.se (www.mataffaren.se); ”Vi är en mataffär som bryr sig; en mataffär som är präglad av personlig service och expertkunnande; en mataffär där kvalitén och efterfrågan får styra utbudet och kunden sätts i första rummet. Genom att förena dagens moderna teknik med ett personligt engagemang så kan vi erbjuda det bästa av två världar; en mataffär där du kan köpa handplockade varor av bästa kvalitet, präglad av såväl socialt som ekologiskt ansvar, alla tider på dygnet för att få dem levererade direkt till din dörr.”

Kan kommunen göra en insats här – som beställningscentral, distributör? Man bistår nu ändå med visst hemsändningsbidrag. Kan ett kommunalt bostadsbolag (alt. annat kommunalt bolag) bygga en ny butikslokal där det är nödvändigt? Kan man därefter sätta en förmånlig hyra? Man kan skapa helhetslösningar och driva turistbyrå (kommunen) och camping, vara ombud för post, systembolag, spel mm.

I ovan nämnda fall kan kommunen spela en aktiv roll, men då krävs en del, ofta djärva, politiska beslut. Detta måste få en plats på den politiska agendan, eftersom den ovan belysta problematiken ändå alltid slutligen blir en politisk fråga – den levande landsbygden.

Slutsats: Alternativa driftsformer för drift av service bör undersökas i vissa fall.

3.7 Stöd till kommersiell service från Regionförbundet

Regionförbundet har möjligheter att ekonomiskt stödja kommersiell service på landsbygden:

För att målet om en god servicenivå i hela landet ska kunna uppfyllas finns ekonomiskt stöd till lanthandelsbutiker och bensinstationer i glesbygd.

Investeringsbidrag

Investeringsbidrag kan beviljas med högst 50 procent av godkända utgifter för:

- Inköp, ny- eller ombyggnad eller större reparation av lokal samt för inredning och utrustning. Stöd kan också beviljas för motsvarande åtgärder som avser varubuss.
- Utbildning för butiksägare och anställda inom dagligvaruhandel.
- Utarbetande av åtgärdsprogram för att förbättra företagets lönsamhet och service.
- Större investeringar i en verksamhet som har ett väl utbyggt serviceutbud eller för investeringar som görs för att komplettera med en sådan service.

- Kostnader för samlokalisering med vissa andra typer av företag.
- Investeringar som genomförs för att uppfylla krav som ålagts verksamheten genom föreskrifter i lag eller förordning.

Investeringarna får inte påbörjas innan Regionförbundet har fattat beslut om stöd till investeringen eller beslut om dispens för att påbörja investeringen. Bidragsprocenten varierar beroende på företagets storlek och ekonomi. Regionförbundets anslag till kommersiell service sätter också gränser för stödets storlek.

Servicebidrag

Servicebidrag kan beviljas vid tillfälliga lönsamhets- och likviditetsproblem. Syftet med bidraget är att hindra eller fördröja nedläggning av företag som är särskilt viktiga för konsumenternas varuförsörjning.

Exempel på när servicebidrag kan beviljas:

- När butiksägare på grund av sjukdom eller liknande måste anställa en tillfällig ersättare.
- Vid tillfälliga likviditetsproblem

Slutsats: Stöd till kommersiell service bör sökas från Regionförbundet och kompletteras/förstärkas med kommunala medel.

3.8 Kommunalt stöd till butiker/bensinstationer

Kommunen kan normalt inte stödja enskilda näringsidkare. Det finns dock möjlighet att i vissa fall enligt kommunallagen ge stöd till handeln i glesbygd för att behålla viktig service.

Ett lagligt stöd till landsbygdshandeln är ersättning till butikerna för deras hemsändning av dagligvaror till hushåll på landsbygden. Enligt förordningen om stöd till kommersiell service kan Regionförbundet lämna ett bidrag med högst 50 % av kommunernas ersättning till landsbygdshandeln (f n upp till maximalt 90 kr per leverans). I Högsby är hemsändningsbidraget 140 kr per leverans, varav Regionförbundet således står för 45 kr, vilket motsvarar 32 % av kommunens ersättning till landsbygdshandeln.

En traditionell kommunal insats för näringslivet är att bygga industrilokaler för uthyrning till näringslivet, ofta med förmånlig hyra. Kommunerna har möjlighet att på samma sätt bygga affärslokaler för en landsbygdsbutik, där det är nödvändigt med nya lokaler för att butiken skall ha en framtid. Det finns också exempel på kommuner som köper in inredning och utrustning till landsbygdsbutiker. Landsbygdsbutiker har svårt att få lån till större investeringar av banker eftersom bankerna i regel betraktar ett större lån till en landsbygdsbutik som en stor risk.

Vid ett ägarskifte av en butik kan det vara svårt för en ny företagare att få lån att köpa butiksfastigheten, En lösning kan då vara att kommunen köper fastigheten och sedan hyr ut fastigheten till den nye handlaren. Det är rimligt att kommunen inte betalar ett överpris för fastigheten utan köper att köpeskillingen skall motsvara fastighetens marknadspris. Kommunen kan också istället för köp vara borgensman för ett banklån som den nye handlaren tar.

Slutsats: Kommunalt stöd till kommersiell service bör ges genom hemsändningsbidrag. Kommersiell service kan stödjas exempelvis genom anpassad uthyrning av kommunägda lokaler.

3.9 Statlig samordning och utvecklingsmöjligheter via Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Kalmar län tilldelas årligen medel för Allmänna regionalpolitiska åtgärder, det så kallade 33:1 anslaget. Dessa pengar skall finansiera projektverksamhet inom kategorin samordning av statliga insatser i det regionala utvecklingsarbetet, jämställdhetsinsatser samt insatser för samordnade servicelösningar i glesbygd.

Dessa medel har bl a finansierat länsstyrelsernas uppbyggnad av en läns- och sektorsövergripande servicedatabas, Servicedata Syd. Med hjälp av Servicedata Syd GIS/karttjänst kan användaren se och söka i serviceutbudet för hela sydöstra Sverige. Data i GIS-format kan även hämtas hem för egna presentationer och analyser.

Länsstyrelsen har möjlighet att medfinansiera projektsatser som handlar om att samordna service i länets glesbygd, t ex samutnyttjande av lokaler eller samarbete kring servicelösningar.

Länsstyrelsen har även möjlighet att via Landsbygdsprogrammet (2007-2013) stödja den lokala landsbygdsutvecklingen:

Drygt 20 miljoner årligen mellan 2007 och 2013 finns för dem som vill söka företagsstöd eller projektstöd för åtgärder som bidrar till ökad livskvalité och utökade möjligheter till sysselsättning och tillväxt på landsbygden. Du kan söka stöd till satsningar inom följande områden:

- *Diversifiering till annat än jordbruk*
- *Affärsutveckling i microföretag, max 9 anställda*
- *Främjande av turism*
- *Grundläggande service/tjänster*
- *Byutveckling*
- *Natur- och kulturarvinsatser*
- *Kompetensutveckling, landsbygdsföretag*

Knappt hälften av budgeten för ökad livskvalité och diversifiering ska fördelas inom Leader.*

** Högsby kommun ingår i Leaderområdet Mitt i Småland som består (utöver Högsby) av Nässjö, Sävsjö och Vetlanda kommuner.*

Slutsats: Medel från Länsstyrelsen avseende servicelösningar i glesbygd kan bli aktuellt att söka.

4 Handlingsprogram – mål och åtgärder

4.1 Kommunens mål för serviceutveckling

I den av kommunfullmäktige antagna policyn ”Möjligheternas kommun” lyfter man fram vikten av god lokal service:

”Det är viktigt att den lokala servicen fungerar i alla delar av kommunen. Inte minst gäller detta för att kommunen ska vara attraktiv för besökare, inflyttare och entreprenörer. Kommunen ska vara en aktiv part i arbetet med att utveckla den lokala basservicen tillsammans med privata och ideella krafter.”

Det innebär att följande mål gäller för arbetet med service och varuförsörjning:

- I kommunens planering och verksamhet ska bosättning på landsbygden och i glesbygden främjas.
- Kommunen ska sträva efter bibehållen basservice på landsbygden och i de mindre tätorterna när det gäller t ex dagligvaruhandel, skola, mötesplatser, föreningsliv etc.
- En levande landsbygd förutsätter att de allmänna kommunikationerna ger möjlighet till resor till och från arbetet. Denna möjlighet måste öka. Kommunen ska arbeta för en ständigt förbättrad kollektivtrafik.

4.2 Kommunens Åtgärder

Utifrån nulägesbeskrivningen, den sammanfattande analysen och åtgärdsdiskussionen beslutar kommunen att arbeta med följande åtgärder för att närma sig eller uppfylla de kommunala målen för serviceutvecklingen.

4.2.1 Bibehållen service på de orter som idag har kommersiell service

Kommunen ska på olika sätt verka för att butikerna i Berga, Ruda, Fågelfors, Fagerhult, Grönskåra och Långemåla ska finnas kvar även på lång sikt. Det ska ske genom följande åtgärder:

- Anpassa den offentliga upphandlingen av livsmedel så att butikerna ges möjlighet att lämna anbud.
- Vara uppmärksam på möjligheten till samordnade servicelösningar för att stärka förutsättningarna för bibehållen kommersiell och offentlig service (ex Misteln).
- Bevaka, initiera och i viss mån söka projektmedel för att utveckla den lokala servicen via, t ex alternativa driftsformer (se avsnitt 3.6) och kompetensutvecklingsinsatser (se avsnitt 3.4 & 3.9).
- Kontinuerligt upprätthålla en dialog med berörda handlare och aktörer (Konsumentföreningen i Oskarshamn) för att på så sätt och i god tid kunna tillgodogöra sig information som kan inverka på det lokala serviceutbudet.

4.2.2 Stöd till butikerna genom hemsändningsbidrag

Kommunen ska också i fortsättningen stödja butikerna i Berga, Ruda, Fågelfors, Fagerhult, Grönskåra och Långemåla med bidrag för hemsändning av varor. Hemsändningsbidraget är idag 140 kr per leverans, vilket är högst i länet. De flesta av övriga kommuner har anpassat sig till den nivå som Regionförbundet utgår ifrån när man lämnar bidrag till kommunen, vilket är 50 % av f n upp till 90 kr per leverans. För lanthandlarnas fortlevnad är det av stor vikt att

Högsby kommun även fortsättningsvis kommer att erbjuda ett hemsändningsbidrag på dagens nivå av 140 kr per leverans.

4.2.3 Uppdatering av varuförsörjningsplanen

Varuförsörjningen på landsbygden är starkt förknippad med befolkningsutvecklingen. Under 2000-talet har kommunens befolkning minskat från 6 380 invånare (2000) till 5 783 invånare (september 2010). Den utvecklingen gör det särskilt angeläget att kontinuerligt följa hur landsbygdens service påverkas, uppdatera serviceplanen och vidta möjliga åtgärder.

4.2.4 Kommunens interna organisation

Med ökade kontakter och möjligheter till samspel mellan olika verksamheter ökar chanserna till förståelse för andras funktion och för gemensamma lösningar. Den offentliga servicens roll på landsbygden och hur den påverkar förutsättningarna för den kommersiella servicen är ett område som bör diskuteras kontinuerligt mellan berörda kommunala verksamheter.